

Översiktsplan för Norsjö kommun

Samrådsredogörelse

Översiktsplanen har varit ute på samråd under tiden 2021-05-03 till och med 2021-06-30. Inkomna synpunkter samt kommunens kommentarer redovisas nedan.

INKOMNA YTTRANDEN

NORSJÖ KOMMUN – Folkhälsosamordnare.....	3
ARVIDSJAURS KOMMUN	4
SKELLEFTEÅ KOMMUN	4
SKELLEFTEÅ MUSEUM	4
HOLMEN.....	4
SKELLEFTEÅ KRAFT.....	6
LÄNSSTYRELSEN.....	6
LUFTFARTSVERKET.....	18
PTS.....	19
SAMETINGET	20
SGI	22
TRAFIKVERKET.....	23

NORSJÖ KOMMUN – Folkhälsosamordnare

Social hållbarhet och folkhälsa

Social hållbarhet utgör inget riksintresse eller annat område av nationell betydelse, varken i plan och bygglagen eller miljöbalken. Däremot fastställer 1 kap 1 § plan- och bygglagen att planeringen ska ”främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö”.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Social hållbarhet är av avgörande betydelse för det demokratiska samhället och är helt nödvändig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Ett socialt hållbart samhälle tål påfrestande, är anpassningsbart och förändringsbenäget (resilient).

För att social hållbarhet ska bli relevant bör det tydligare definieras och omsättas i praktiken utifrån de behov och förutsättningar som kan finnas på lokal, regional respektive nationell nivå. Kommuner, landsting/regioner och staten bär alla, genom sina offentliga åtaganden ett stort ansvar för samhällsutvecklingen. Näringslivet, civilsamhällets organisationer och akademien har också viktiga roller.

En förutsättning för social hållbarhet är att det råder en samsyn kring vad ett välfärdssamhälle ska erbjuda och att det som erbjuds:

- Tillgodoser alla människors grundläggande behov och att de mänskliga rättigheterna säkerställs
- Bidrar till att alla människor är inkluderade – oavsett kön, utbildnings- och inkomstnivå, social status, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, bostadsort, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och uttryck, ålder och funktionsnedsättning
- Anpassas och utformas utifrån de grupper som har störst behov.

Social hållbarhet innebär att Norsjö kommun arbetar för ett jämlikt och jämställt samhälle där människor lever ett gott liv med god folkhälsa, utan orättfärdiga skillnader. Det handlar om att skapa ett inkluderande samhälle där människors lika värde står i centrum, där människor känner tillit och förtroende till varandra, hög tolerans, delaktighet och inflytande i samhällsutvecklingen.

För social hållbarhet ska vi arbeta utifrån 7 perspektiv: Som en grund för en god social hållbarhet i översiktsplanering anger kommunen sju olika i hållbarhetsperspektiv som särskilt viktiga: ► Jämställdhet. ► Barnperspektiv. ► Integration. ► Folkhälsa. ► Tillgänglighet och funktionshinderperspektiv. ► Mänskliga rättigheter ► Trygghet

Kommentar: Social hållbarhet är en integrerad del i de sex fokusområden som ligger till grund för arbetet med kommunens vision ”Världens bästa vardag”. Det folkhälsopolitiska målen läggs till de mål som exemplifieras i planen under avsnitt 1.3.1 Mål.

ARVIDSJAURS KOMMUN

Arvidsjaurs kommun har inga synpunkter på planförslaget.

Kommentar: Yttrande noteras.

SKELLEFTEÅ KOMMUN

Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Kommunens vision "Världens bästa vardag" samt de sex fokusområden som pekats ut: Högt service och gott värde, Attrahera, rekrytera och behålla arbetskraft, Människan i fokus, En rik och attraktiv fritid, En trygg bygd och Vår miljö har arbetats in i planen.

Skellefteå kommun ser positivt på att översiktsplanen lyfter utvecklingen inom grön industri i närområdet och hur Norsjö är en del av denna. Både kopplat till fortsatt utveckling av näringsliv och arbetsmarknad, livsmiljöer och bostäder samt omställningen till ett fossilfritt samhälle.

Skellefteå kommun ser fram emot att samverka inom de målområden som Norsjö satt upp.

Kommentar: Yttrande noteras

SKELLEFTEÅ MUSEUM

Skellefteå museum har tagit del av ny översiktsplan för Norsjö kommun. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön.

Kulturmiljövärden

I avsnitt 4.3.3 Kulturmiljövärden står att de hus och byggnadsmiljöer som är att betrakta som särskilt värdefulla enligt Norsjö kommuns kulturmiljöprogram från 2010 inte får förvanskas samt att ändringar skall göras på ett varsamt sätt. Samtidigt skriver man "att varsamhet är ett förhållningssätt och inte ett krav".

Enligt Plan- och bygglagen 8:17 är dock varsamhet just ett krav som dessutom gäller alltid och alla byggnader, både in- och utvändigt och oavsett om byggnaden är utpekad som särskilt värdefull eller ej. Lagen säger att alla ändringar skall utföras varsamt så att byggnadens värden och kvaliteter tas tillvara. Genom att i översiktsplanen skriva att varsamhet endast är ett förhållningssätt och inget krav riskerar man att värden byggs bort och förloras i motstridighet mot lagen.

För särskilt värdefulla byggnader gäller utöver varsamhetsparagrafen även PBL 8:13, det sk förvanskningförbudet, vilket innebär att dessa har ett förstärkt skydd. Liksom med varsamhet så gäller förvanskningförbudet vid alla ändringar, exteriört som interiört, och oavsett om ändringen kräver bygglov eller ej. För utpekade byggnader bör samråd med antikvarie alltid föregå ändringar.

Kommentar: Översiktsplanens formulering kring varsamhet ändras utifrån synpunkt.

HOLMEN

Holmen är ett skogsbolag där allt utgår från skogen och det stora skogsinnehavet utgör basen för all verksamhet. De växande träden förädlas i egen industri till allt från trä för klimatsmart byggande till förnybara förpackningar, magasin och böcker samtidigt som vi producerar

vatten- och vindkraft på vår egen mark. En affär som skapar värde samtidigt som den bidrar till ett bättre klimat och en levande landsbygd. Holmen har tagit del av samrådshandlingen för en ny översiktsplan i Norsjö kommun och lämnar här de synpunkter som är relevanta för oss.

Förslag till ny översiktsplan

I förslaget till ny ÖP finns flera relevanta skrivningar som visar att kommunen vill ta ett ansvar och vara en del i den omställning mot en fossilfri framtid som vi alla nu måste jobba mot. På sidan 12 under Vår miljö framgår att ”Norsjö kan också ha en viktig roll att spela i omställningen till fossilfrihet. I kommunen finns vatten- och vindkraft, här finns skog som kan vara en resurs i form av alternativ till fossila bränslen och material samt att den kan binda koldioxid. De mineraltillgångar som finns kan ha en viktig roll för att möjliggöra batterier och elektrifiering av både transporter och industri”.

Detta ser Holmen som mycket positivt då dotterbolaget Holmen Energi har under de sista åren arbetat aktivt med att gå igenom och analysera förutsättningar för vindkraft på Holmens egna markinnehav. Utredningarna har utgått från vinddata och en mängd parametrar som kan påverka om det är möjligt att etablera vindkraft. Dessutom har beräkningar gjorts över uppskattad kostnad för att anlägga vindkraft med tanke på elanslutningar, infrastruktur och vindförutsättningar. Resultatet av analyserna är att det finns flera relevanta områden för vindkraftsutveckling i Norsjö kommun som är möjliga att arbeta vidare med.

Under 5.5 Planens överensstämmelse med miljömålen på sidan 58 i förslaget till ny översiktsplan går det att läsa att ” År 2015 antog Norsjö kommun ett tillägg till översiktsplan för vindkraft, som fortsätter att gälla i och med denna översiktsplan. Genom satsningar på vindkraft och annan hållbar energiproduktion kan Norsjö kommun bidra till uppfyllelse av mål 7 om hållbar energi för alla.”

Detta är också ett mycket positivt ställningstagande. Problemet som Holmen ser är att det tillägg till översiktsplanen för vindkraft som fortfarande ska gälla och enligt handlingarna, inte uppdateras, och det gör det mycket svårt att utveckla vindkraft i Norsjö kommun vilket innebär att man inte kommer bidra till det globala målet. Holmen anser att tillägget för vindkraft behöver uppdateras.

Vindkraftsplanen

Vindkraftsplanen som kommunen har tillsammans med Malå kommun antogs som ovan angetts 2015 och har sedan dess inte uppdaterats. Under samma tid har teknikutvecklingen för vindkraft gått väldigt snabbt och de turbiner som finns på marknaden idag är betydligt högre och producerar mer energi per turbin. Det innebär konkret att det inte behöver byggas lika många turbiner inom ett område som tidigare men att de turbiner som byggs är högre. Ska man utnyttja platsen för vindkraft på bästa sätt bör man använda sig av bästa möjliga teknik och därför optimera området utifrån möjlig energiproduktion.

Den vindkraftsplan som är fastställd utgår ifrån vindförhållanden för utpekande av lämpliga områden. För det har man använt sig av MIUU-modellen och karteringen för 103 meter. Idag finns uppdaterade MIUU-modeller upp till 140 m och de turbiner där man lämnar in ansökan för idag planerar man ofta för en tornhöjd på kring 200 meter. Förutsättningarna och utgångspunkten för kommande ansökningar av vindkraft baseras på helt andra förutsättningar än vad kommunens utpekade områden utgår ifrån.

För att planen ska vara relevant och främja utbyggnad av vindkraft inom kommunen behöver den första punkten av kommunens urvalskriterier, ”Vindhastigheten ska vara mer än 6,5 m/s på 103 m höjd”, uppdateras och anpassas till dagens förutsättningar så att det utgår ifrån mer relevanta höjder/vindförutsättningar för att möjliggöra en utbyggnad av vindkraft. Holmen ser inte att kommunernas generella riktlinjer eller skyddsåtgärder påverkar möjligheten att utveckla vindkraft inom kommunen.

I den gällande vindkraftsplanen finns idag en skrivning som anger ”Inga verk över 50 meter ska tillåtas utanför de utpekade områdena” (sidan 25 under 3.3 Riktlinjer för enstaka vindkraftsverk). Denna skrivning innebär att de områden som idag har bäst förutsättningar för vindkraft inom kommunerna inte kommer att kunna användas då de helt strider mot den vindkraftsplan som fastställts. En vindkraftsprojektör kommer därmed inte kunna använda sig av lokaliseringsprincipen i 2 kapitlet miljöbalken om man ska förhålla sig till kommunens tillägg för vindkraft och därmed inte heller använda sig av bästa möjliga teknik.

Möjlighet till informationsutbyte

Holmen Energi har under de senaste åren arbetat intensivt med att analysera Holmens egna markinnehav och förutsättningarna för att projektera vindkraft på egen mark. Parallellt med det har vi tagit fram och byggt upp en process för hur vi anser att en vindkraftsprojektör bör arbeta under alla faser av en vindkraftsprojektering, från de allra första analyserna till dess att parken är byggd och helt i drift. Vi har ett ansvar som stora markägare att vara en del i den omställning som pågår och vi vill ta vårt ansvar och verkligen bidra. För att kunna göra det behöver de planeringsförutsättningar som finns i kommunerna vara anpassade till de förutsättningar och de behov som föreligger.

Kommentar: Norsjö kommun är medvetna om utmaningen kopplad till långsiktig planering och den teknikutveckling som sker inom sektorn, samt noterar Holmens yttrande. Översyn av tematiskt tillägg för vindkraft kommer att prövas i en separat process i ett senare skede och inte inom ramen för denna översiktsplanprocess. Yttrandet föranleder ingen ändring i detta skede.

SKELLEFTEÅ KRAFT

AO Elnät: Inga synpunkter förutom de miljö elnät lämnat.

AO Miljö - Elnät: Översiktsplanen bör tydliggöra att etablering av elintensiva verksamheter så kommer även kraftförsörjning i form av kraftledningar att krävas.

Kommentar: Översiktsplanen kompletteras med skrivelse som tydliggör behov av kraftförsörjning vid anläggande av elintensiva verksamheter.

LÄNSSTYRELSEN

Länsstyrelsen Västerbotten har mottagit förslag till ny översiktsplan för Norsjö kommun för samråd. Länsstyrelsen ansvarar för att ta till vara, samordna och väga samman olika statliga intressen och ska i sitt samrådsyttrande ge ett samlat besked från den statliga sektorn. I handläggningen av ärendet har statliga myndigheter och berörda sakområden inom Länsstyrelsen fått möjlighet att lämna synpunkter på planen. Synpunkter av vikt för planens utformning har inarbetats i detta yttrande. Statliga myndigheters yttranden bifogas i sin helhet till orientering.

Länsstyrelsens samrådsyttrande är förhållandevis brett i sina synpunkter i syfte att även ge råd och stöd kring hantering av de allmänna intressena som underlag för det fortsatta planarbetet. Detta till skillnad från vårt granskningsyttrande, där synpunkterna avgränsas till Länsstyrelsens bevakningsfrågor enligt 3 kap. 16 § Plan och bygglagen (2010:900)

Sammanfattning

Planen har en tydlig struktur och en bredd som fångar centrala frågeställningar för utvecklingen av den fysiska miljön i Norsjö kommun. Mål och strategier är generellt väl genomarbetade på övergripande nivå.

Sammanfattningsvis lämnar länsstyrelsen följande punkter:

Det efterlyses en närmare argumentation för föreslagen bebyggelsestruktur för Norsjö centralort, hur den kopplar an till kommunens övergripande strategier, samt vilka konsekvenser den nya bebyggelsens lokalisering och omfattning kommer att innebära för tätortens utveckling. Kapitlet bör bearbetas ytterligare i syfte att säkerställa en god bebyggd miljö.

- Delar av det föreslagna bostadsområdet B9 som omfattar Byssviken badstrand anses inte förenligt med strandskyddets syfte och bör utgå.
- Vid framtida utredning av områden för elintensiv verksamhet behöver även dricksvattenresurser och kapaciteten i den framtida elnätsförsörjningen säkerställas.
- Även frågor som rör elförsörjningen och kommunens syn på mark- och vattenanvändning i relation till elnätets struktur och kapacitet bör lyftas i planen.
- Riktlinjer med förhållningssätt till byggande på jordbruksmark i kapitlet om areella näringar och landsbygd behöver ses över för att spegla handlingsutrymmet i gällande lagstiftning.
- Möjligheten för utpekande av nya LIS-områden behöver förtydligas.
- Riktlinjerna bör inkludera ett tydligare ställningstagande till grusåsarnas värde för dricksvattenförsörjningen och behovet av skydd i relation till motstående exploateringsintressen.
- Kapitlet om andra värden behöver kompletteras, bland annat när det gäller kommunens syn på risken för skador på den redan *bebyggda miljön* som kan följa av klimatrelaterade.
- Planens konsekvensbeskrivning behöver kompletteras med en övergripande bedömning av de utpekade industriområdenas lämplighet.
- Plan- och illustrationskartor behöver skalas upp.

Kommentar: Plan- och illustrationskartor ses över för ökad läsbarhet. Angående argumentation för bebyggelsestruktur har bedömningen gjorts att attraktivitet, låg nivå av konkurrerande markanvändningsintressen, liksom acceptabla avstånd till viktiga målpunkter medger den struktur som finns i planen Övriga punkter i sammanfattningen hanteras i tur och ordning för yttrandet i sin helhet.

Synpunkter på planens innehåll

1.3 Mål och styrdokument

Av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att ta hänsyn till och samordna den fysiska planeringen med nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Utöver de nationella och regionala målområden som lyfts fram i planförslaget anses bland annat de nationella målen för friluftsliv, de folkhälsopolitiska målen, samt Sveriges digitaliseringspolitik vara av relevans för planförslaget. På regional nivå anses även ”Regional klimat- och energistrategi för Västerbottens län 2020”, samt ”Regional plan för infrastruktur för förnybara drivmedel och elfordon i Västerbotten 2020–2024” vara relevant. För närmare information se Länsstyrelsen Västerbottens digitala underlag för ÖP-planeringen. Här lyfts relevanta mål, planer och program inledningsvis för varje temaområde.

Kommentar: Handlingen kompletteras utifrån synpunkt.

3.1.1. Bebyggelse

Av riktlinjerna för bebyggelse framgår enbart behov av hänsyn till rennäringens intressen. Här bör även behovet av andra hänsyn när det gäller exempelvis hälsa och säkerhet, kulturmiljö, jordbruksmark etc. lyftas. Eventuellt skulle riktlinjerna kunna kompletteras med en hänvisning till kapitel 4 där dessa hänsynsområden framgår. Samma synpunkt gäller [avsnitt avseende verksamheter och industri] (reds. anm.).

Den fördjupade plankartan för Kvarnåsen behöver skalas upp till nivå motsvarande för övriga fördjupningsdelar. Detta då den i dagsläget är mycket svår att läsa. Stycket kan med fördel kompletteras med en textdel som tydliggör kommunens intentioner för områdets utveckling.

Kommentar: Till granskningshandling medföljer nu separat kartbilaga med uppskalade kartor.

3.1.2 Verksamheter och industri

Planen behöver kompletteras med en övergripande bedömning av områdenas lämplighet för i förhållande till omgivande bebyggelsestruktur påverka statliga och allmänna intressen. Krav på MKB i efterföljande skede bör framgå.

Liksom påpekat under kapitlet om bebyggelse behöver även behovet av hänsyn utöver rennäringens intressen lyftas.

Kommentar: Resonemang kring lämplighet av utpekade områden för verksamhets- och industrietableringar utvecklas till granskningshandling. Norsjö ser anledning att, snarare än krav på MKB, redogöra för krav på detaljplan. Det innebär att till detaljplan medföljande undersökning av betydande miljöpåverkan avgör huruvida krav på MKB föreligger. Planen kompletteras.

3.1.4 Elintensiva verksamheter

Förutom de frågor som nämns i planen behöver även påverkan på berörda dricksvattenresurser samt elnätsförsörjningens funktion och framtida utvecklingsbehov säkerställas.

Vi vill understryka att stora elintensiva industri- eller infrastrukturetableringar alltid måste föregås av noggrann planering och samverkan med områdets berörda elnätsägare i ett tidigt skede, framförallt i fall etableringarna innebär behov av förstärkningar av befintlig

nätkapacitet eller annan el-infrastruktur. Svenska kraftnät behöver normalt alltid involveras vid etablering av verksamheter som förbrukar mer än 100 MW. Se närmare information i bifogat yttrande från Svenska kraftnät.

Samtliga av de tre 400 kV-ledningar som löper igenom kommunen ansluter till kraftstationen vid utpekad område för elintensiv verksamhet i Vargfors. Den aktuella fastigheten belastas av ledningsrätt för kraftledningarna vilket förhindrar annan åtgärd/verksamhet. Länsstyrelsen vill även uppmärksamma att området berörs av riksintresse för rennäringen och att en tidig dialog med berörd sameby är av stor vikt.

Utpekad område för elintensiv verksamhet i Petikträsket ligger i anslutning till Svenska kraftnäts ledningar, vilket innebär att en utbyggnad kan medföra svårigheter vid eventuella framtida förändringar i transmissionsnätet.

Kommentar: Avsnittet kompletteras med skrivelse gällande att beakta berörda dricksvattenresurser och elnätsförsörjning. Riktlinjer kompletteras gällande behov av att samråda med berörda parter enligt synpunkt. Gällande de förslag som framgår av planen har samråd skett med kraftbolag/nätägare (Skellefteå kraft) och för två av dem har samråd hållits med rennäringen.

Elförsörjning

Genom Norsjö kommun löper tre 400 kV-ledningar tillhörande transmissionsnätet för el i nord-sydlig riktning som är av betydelse för rikets elförsörjning som bör synliggöras i planen. Även regionnätet är strategiskt viktigt för Sveriges elförsörjning och bör synliggöras i översiktsplanen eftersom de i vissa fall kan utgöra stråk för nya planerade transmissionsnätledningar. Svenska kraftnät arbetar även för att stärka det svenska transmissionsnätet med nya ledningar och stationer. En överblick över de största transmissionsnätsprojekten finns på deras webbplats: <http://www.svk.se/natutveckling/transmissionsnatsprojekt>. Transmissionsnätet för el finns att hämta via Geodataportalen.

I Norsjö kommun finns även produktionsanläggningar som är viktiga för den nationella elförsörjningen. I närheten av anläggningar inom det svenska elsystemet såsom exempelvis värmekraftverk, gasturbinanläggningar och vattenkraftstationer, kan det föreligga intressen för elsystemet och elberedskapen. Buller kan förekomma från dessa anläggningar vilket behöver beaktas vid bostadsförtätning i närområden kring dessa. Det är viktigt att översiktsplanen tar hänsyn till behovet av infrastruktur kopplad till dessa anläggningar. Samtliga planer och beslut rörande dessa områden behöver samråds med Svenska kraftnät.

Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen vid planering av bostadsbebyggelse, förskolor och skolor i närheten av elledningar och kraftnäts anläggningar följer de rekommendationer och avstånd som framgår av Svenska kraftnäts magnetfältspolicy, vilket även kan lyftas i planen. Av policyn framgår att ny bebyggelse där människor vistas varaktigt ska placeras minst 80 meter från en 220 kV-ledning respektive 130 meter från en 400 kV-ledning.

Kommentar: Planen ses över och kompletteras utifrån synpunkt. Magnetsfältspolicy behandlas i efterföljande skeden.

3.1.5 Transportinfrastruktur

Kommunens ambition att upprätta en trafikplan med prioritering av gång-, cykel och kollektivtrafik välkomnas och skulle kunna utgöra en stabil grund för en mer aktiv målstyrning i relation till kommunens utvecklingsstrategier. Det hänvisas till Trafikverkets yttrande för närmare information om handboken TRAST (Trafik för en attraktiv stad, Trafikverket 2015) som aktuellt metodstöd och TRANA-nätverket (Trafikstrategier i Norra Sverige) för inspiration och vägledning i detta arbete. I deras yttrande redogörs även processen med att utreda och prioritera aktuella åtgärder för vägnätet i länet och kommunens roll i detta samband.

Översiktsplanen visar på god insikt i nödvändigheten med att planera för laddinfrastruktur och tankstationer för förnybara drivmedel. Planen lyfter även platser som i bedöms lämpliga för framtida etableringar, både i Norsjö och Bastuträsk centralorter med utgångspunkt i de behov som finns. En framtida befolkningsökning innebär att kommunen redan nu bör överväga ytterligare platser med lämplig el-infrastruktur för laddstationer. Utöver laddstationer längs huvudstråken och i centralorterna finns även behov av en utbyggnad av laddkapacitet vid besöksmål. Utöver detta finns också behovet av att säkerställa en tillräckligt hög elledningskapacitet i kommunen.

För att skapa tydlighet kring dessa frågor rekommenderar Länsstyrelsen att kommunen i förlängningen av översiktsplanarbetet tar fram en lokal strategi för laddinfrastrukturen som visar på konkreta behov, prioriteringar och lokaliseringmöjligheter för etablering av laddinfrastruktur inom kommunen. En sådan strategi skulle kunna skapa en bra överblick för behovet av kommunala insatser, kommunens egna ambitioner för utbyggnad av laddinfrastruktur kopplat till den egna verksamheten, samt underlätta för andra aktörer som önskar att etablera laddstationer inom kommunen. Utifrån ett beredskapsperspektiv vore det önskvärt att kommunen även verkar för att drivmedelstationerna har möjligt till anslutning av reservkraft.

Kommentar: Norsjö kommun instämmer i vikten av omställningen mot en fossilfri fordonsflotta och laddinfrastrukturens roll för att facilitera denna. Mindre kommuner har dock inte alltid förutsättningar att ta fram sektorsspecifika program som kan bli föremål för regelbundna revideringar i takt med att teknikutveckling fortskrider. Här hänvisas istället till den fristående strategi som utarbetats och antogs juni 2021. Synpunkterna föranleder inga justeringar. Se även kommentar till Trafikverkets yttrande.

3.1.7 Areell näring

Skrivningen i riktlinjernas första punkt ”Jordbruksmark med hög kvalitet och brukningsvärde får bebyggas endast i undantagsfall och då endast i mindre skala och omfattning” behöver ses över för att undvika missförstånd om vilket handlingsutrymme som ges i miljöbalkens 3 kap. 4§ när det gäller byggande på jordbruksmark:

Eftersom lagskyddet omfattar all mark med brukningsvärde, oberoende av dess kvalitet och användning i dagsläget, bör skrivningen om ”hög kvalitet” utgå. Det bör även tydliggöras att jordbruksmark enbart får tas i anspråk för samhällsviktiga intressen, där det är samhällsnyttan i sig och inte anspråkets storlek som är avgörande. Som förslaget är utformat kan det misstolkas som att även enstaka bebyggelse kan vara möjligt så länge omfattningen begränsas. Enligt gällande rättspraxis anses enstaka bostäder inte kvalificera som

samhällsviktiga intressen (se MÖD P 4087-15, P 4848-16, P 8646-18), utan har enbart accepterats på mark som saknar betydelse för att kunna driva ett rationellt jordbruk, och därav kan betraktas som ej brukningsvärd (se MÖD P 3507-18 och P 7083-18). I de fall där mark behövs för ett samhällsviktigt intresse som inte kan lokaliseras utanför jordbruksmark stämmer emellertid planens skrivning om att ianspråktagandet ska ske i en så begränsad omfattning som möjligt.

Genom att tydligt peka ut områden av särskild strategiskt värde för tätortsutveckling, byastruktur och infrastrukturprojekt kan kommunen stärka argumentationen för att nyetableringar som sedan sker inom dessa områden ska kunna definieras som del av en samhällsviktig verksamhet.

Kommentar: Skrivelsen ses över för att återspegla det juridiska handlingsutrymmet.

3.1.10 Landsbygd

Riktlinjen ”Jordbruksmark med hög kvalitet och brukningsvärde får generellt inte tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar” behöver ses över för att ge en mer rättvis bild av handlingsutrymmet enligt gällande lagstiftning (MB 3 kap 4 §) eftersom lagskyddet omfattar all mark som har ett brukningsvärde i dag eller i framtiden, inte enbart mark med hög kvalitet.

Kommentar: Skrivelsen ses över för att återspegla det juridiska handlingsutrymmet.

3.1.11 Vatten

För att få en mer samlad bild av kommunens frågor kopplat till dricksvattenförsörjningen rekommenderas att de delar som rör dricksvatten i kapitel 3.1.11 Vatten och kapitlet 4.3.1 Vattenskyddsområden slås samman till ett gemensamt kapitel.

Utöver vad som redan beskrivs om kommunens dricksvattenförsörjning vore det önskvärt med en bild av kommunens beredskap när det gäller reservvatten, samt ett resonemang när det gäller risker kopplat till ett förändrat klimat (se länsstyrelsens webbaserade underlag för ÖP-planeringen). I fall fler än kommunens vattentäkt i Malån påverkas av infiltration av ytvatten kan det med fördel framgå.

Texten som beskriver befintliga skyddsområden bör justeras då vattenskyddsområdet för Kvarnåsen enligt Länsstyrelsens uppgifter upphävdes 1999, vilket innebär att det totala antalet vattenskyddsområden i dagsläget är åtta områden. De skyddsområden som ligger inom kommunen idag är fastställda redan i början av 70- och 80-talet, vilket innebär att gällande föreskrifter är mer än 40 år gamla. Mycket har sannolikt förändrats sedan dess varför det är nödvändigt med en översyn av skyddsområdesgränser och föreskrifter för att säkerställa kvaliteten på dricksvattnet och de dricksvattenresurser som finns inom kommunen. Behovet av uppdatering bör lyftas i planen för att synliggöra att även andra frågor än de som framgår av befintliga föreskrifter kan vara aktuella i dagsläget.

Enligt planens riktlinjer ska kommunen kontinuerligt följa upp påverkan på vattenförekomster och vidta åtgärder om det finns risk för föroreningar av dricks- och grundvattenförekomster. Här kan gärna förtydligas vilka åtgärder som kommunen anser som särskild angelägna. Exempelvis skulle kommunen kunna lyfta in revidering av befintliga vattenskydd som en viktig strategi för att säkerställa kommunens dricksvattenförsörjning. En sådan genomgång kan även ge en bild av hur den framtida dricksvattenförsörjningen kan klaras. Både befintliga

och framtida risker, inkluderat klimatförändringar och dess påverkan tas upp i detta arbete, samt tänkbara åtgärder för att skydda dricksvattnet.

Planens riktlinjer bör kompletteras för att tydliggöra grusåsarnas värde för dricksvattenförsörjningen (inkluderat prioriterade områden i den regionala planen för dricksvattenförsörjningen) och kommunens syn på hur de ska säkerställas i relation till intressen som kan tänkas komma i beröring med dessa. Det kan exempelvis handla om utvinning av naturgrus, energiutvinning eller konkreta markanspråk i översiktsplanen så som utredningsområden för elintensiv verksamhet.

Kommentar: Översiktsplanen kompletteras med skrivelse om behovet av översyn av skyddsområdesgränser och föreskrifter. Möjlighet att komplettera riktlinjer för att tydliggöra grusåsarnas värde för dricksvattenförsörjningen ses över.

3.1.12 Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Av planens riktlinjer framgår att ”även områden som inte pekats ut i LIS-planen kan prövas som LIS-områden”. Länsstyrelsen anser att det bör tydliggöras att en prövning av nya områden som huvudregel ska ske som en del av den samlade översynen av LIS-planen, och inte som separata bedömningar. Detta eftersom en samlad bedömning är av stor betydelse för att säkerställa en bra helhetsbedömning kopplat till kommunens bebyggelsestruktur och värdefulla strandmiljöer så väl som allmänhetens insyn i processen. En praxis där enstaka områden pekas ut separat bidrar till att underminera incitamentet att arbeta med dessa frågor på en på en övergripande nivå, att kunna hålla den befintliga LIS-planen aktuell, samt möjligheten att skaffa en överblick över utpekade LIS-områden.

Länsstyrelsen understryker att kraven på utredningens detaljeringsgrad och omfattning är den samma oberoende av om området utreds separat eller som en del av LIS-planen. Detta kan med fördel tydliggöras i planen.

Kommentar: I planförslaget framgår det att huvudregeln är att ny bebyggelse i strandnära läge ska lokaliseras till utpekade LIS-områden. Det tydliggörs i planen att kraven på detaljeringsgrad och omfattning är samma oberoende om prövning görs i LIS-plan eller separat. Formuleringar ses över inför granskning.

3. 2. Fördjupning för Norsjö centralort

Länsstyrelsen anser att kommunens ambitioner om att uppnå världens bästa vardag är väl beskriven och genomarbetad på övergripande nivå, men har svårt att se hur de övergripande inriktningarna om en mer mångfunktionell och flexibel bebyggelse, trygga och säkra kopplingar till offentlig service och kommunikationer, att stärka möjligheterna till tätortsnära rekreation, med mera kopplar an till den konkreta markanvändning som föreslås.

Det är bland annat oklart inom vilka delar av samhället intentionen om en mångfunktionell bebyggelse är tänkt gälla. Detta särskilt eftersom utpekade områden för framtida bebyggelse inte planeras som en del av den befintliga tätortsmiljön utan som ett långsträckt band av bostadsbebyggelse längs de strandnära områdena mellan 1-3 km utanför. Förslagen markanvändning resulterar i en mycket utspridd bebyggelsestruktur med långa avstånd till befintligt centrum och dagliga målpunkt i form av offentlig service och kommunikationer. Vilka ambitioner finns för de nya områdena när det gäller närhet till förskolor och skolor?

Hur kommer bebyggelsestrukturen påverka möjligheten till hållbara, säkra och trygga färdvägar? Exempelvis bör det tydliggöras hur kommunen har tänkt lösa trafikförsörjningen till de nya områdena när det gäller behov av utpendling till arbetsplatser utanför centralorten, behov av skolskjuts etc. Finns behov av nya lokalvägar eller GC-vägar? Kan den ökade trafiken och förskjutningen av tätortsstrukturen innebära att planerade skoterleder behöver dras om för att hamna utanför tätbebyggelse?

Länsstyrelsen efterfrågar en tydligare argumentation för den föreslagna markanvändningen och på vilket sätt den anses utgöra det mest långsiktigt hållbara alternativet jämfört med en vidareutveckling av befintlig centrumsstruktur.

Markanspråken som utgörs av den nya bebyggelsen är mycket omfattande och nära dubblar dagens samlade area för bostäder inom tätorten. Kommunen behöver redogöra närmare för vad det omfattande anspråktaget av befintliga natur- och grönområden innebär för invånarnas möjlighet för tätortsnära rekreation och tillgängligheten till tätortens strandnära områden.

Kommentar: Planens omfattning dikteras av kommunens ambition att skapa en beredskap och ta höjd för och möjliggöra framtida utveckling. Motivering till vald bebyggelsestruktur ses över och formuleringar förtydligas i möjlig mån. Planen kompletteras med ett resonemang kring implikationer för bland annat trafikförsörjning och tätortsnära rekreation.

Föreslagen bebyggelse inom strandskyddat område

Enligt strandskyddslagstiftningen ska utpekade av LIS-områden i tätortsnära miljöer hanteras särskilt restriktivt av hänsyn till allmänhets behov, vilket innebär att områdena ska ha liten eller ingen betydelse för friluftsliv och naturmiljö. Av planen framgår att delarna av den nya bebyggelseområden som omfattas av strandskydd behöver ”utredas i det fall exploatering blir aktuellt, eller i samband med uppdatering av kommunens LIS-plan”. Länsstyrelsen anser att en utredning av bebyggelsens konsekvenser för tätortens strandnära rekreativitet behöver ske samlat, antingen som en del av översiktsplanens bedömning eller en kommande revision av gällande LIS-plan. Detta för att kunna bedöma förslaget kumulativa effekter.

Den strandnära bebyggelsens omfattning skapar samtidigt behov av tydligare ställningstaganden från kommunens sida när det gäller de kvarvarande strandområdenas tillgänglighet och funktion för tätortens invånare. Att kunna erbjuda strandnära rekreation kan också utgöra en viktig del i kommunens arbete mot att skapa världens bästa vardag. Något som skulle kunna lyftas och diskuteras i samband med utvecklingsinriktningen för orten. I det fall ambitionen är att den tillkommande bebyggelsen ska öka tillgängligheten till strandnära miljöer är det viktigt att det tydliggörs i planen.

Länsstyrelsen ställer sig mycket tveksam till lämpligheten av utpekande av B9 i Byssvik som utredningsområde för LIS med småhusbebyggelse eftersom områdets norra del omfattar Byssvikens badstrand. Vilka tankar kommunen har för själva stranden framgår ej. Länsstyrelsens anser att den nordliga delen av området redan nu bör utgå som utredningsområde.

Kommentar: Utpekat område B9 avgränsas i norr för att inte omfatta Byssvikens badstrand. Resonemang kring friluftsliv och rekreation och dess relation till föreslagen bebyggelse utvecklas.

Kulturmiljö

Det bör framgå av planen att arkeologiska utredningar och undersökningar av kan bli aktuella. Inom vissa områden, B2-B4, finns idag kända forn- och kulturlämningar.

Kommentar: Skrivelse läggs till i enlighet med synpunkt.

4.1 Riksintressen

Inledande skrivning ”Ett riksintresse ... bedöms ha en nationell betydelse för en rad olika samhällsintressen...” bör ses över för att undvika missförstånd om att det enskilda riksintresset berör flera samhällsintressen.

Kommentar: Formulering revideras.

4.2 Strandskydd

Utöver strandskyddets syfte bör även dess innebörd för mark- och vattenanvändningen framgå. Här kan exempelvis Boverkets skrivning om vad som gäller inom ett strandskyddat område på deras webbplats fungera som stöd.

Kommentar: Avsnittet ses över för att tydliggöra strandskyddets innebörd.

4.3.1 Vattenskyddsområden

Se synpunkter under kapitel 3.1.11 ”Vatten”.

Kommentar: Se kommentar under 3.1.11 Vatten.

4.3.3. Kulturmiljö

Det anses positivt att behovet av hänsyn till kommunens kulturmiljöprogram lyfts fram i planen. Det bör framgå att kommunens kulturmiljöprogram omfattar värdefulla kulturmiljöer i hela kulturlandskapet, inte bara bebyggelsen. Det skulle också underlätta planens läsbarhet och vägledande effekt om lokaliseringen av dessa värden kunde illustreras i planen istället för att enbart hänvisa till programmet.

Kommentar: Skrivelse kring kulturmiljöprogrammets omfattning ses över och förtydligas i enlighet med synpunkt. Gällande att redovisa lokalisering av kulturmiljövärden direkt i planen görs bedömningen att nuvarande format med läshänvisning till kulturmiljöprogram är ändamålsenligt. Denna bedömning görs utifrån aspekter som lämplig detaljningsnivå i översiktsplan, bibehållen aktualitet och möjlighet att på ett tillfredsställande sätt illustrera värdena – denna uppmaning föranleder således ingen ändring.

4.1.1 Riksintresse rennäring

Enligt planen ska hänsyn tas till rennäringens intressen utifrån obligatoriska samråd med berörd sameby vilket är bra. En karta som visar samebyarnas områden kan med fördel inkluderas i planen för att tydliggöra hur den geografiska fördelningen ser ut samt att underlätta för efterföljande ärendehandläggning. Av planen bör även framgå att kumulativa effekter för samebyn som helhet ska belysas vid etablering av nya verksamheter.

Planen behöver kompletteras med en närmare beskrivning av hur rennäringen kan komma att påverkas av den nya översiktsplanens förslag på markanvändning, exempelvis utpekade områden för elintensiv verksamhet samt tillkomna exploateringsområden i Bastuträsk.

Sametinget understryker i sitt yttrande vikten av tillgång till olika betesmarker, samt att flexibiliteten att kunna nyttja dessa vid olika årstider och väderförhållanden är mycket viktigt för renskötselns klimatanpassningsmöjligheter.

När det gäller planens påverkan på miljömålen anses även påverkan på miljömålet storslagen fjällmiljö vara av relevans eftersom renen är beroende av att kunna följa sin årscykel och vandra mellan betesmarkerna från fjäll till kust för att kunna bevara sina ekosystemtjänster kopplat till en storslagen fjällmiljö. Förslag på exploatering som kan påverka renhjordens livskraft och vandringsmönster bör av denna anledning beskrivas i översiktsplanen.

Se Sametingets yttrande för mer utförliga synpunkter.

Kommentar: Planen hänvisar till samebyarnas renbruksplaner då detta säkerställer att ett aktuellt underlag används i efterföljande handläggning. Mer ingående beskrivning av påverkan på rennäringen sker i efterföljande skeden i de obligatoriska samråd som skall genomföras. Planens formuleringar kring påverkan på miljömålen ses över. Se även kommentar till Sametingets yttrande.

4.1.2 Riksintresse Naturvård

Även området Maderna bör nämnas i uppräkningsdelen av värden inom som ingår i riksintresset för Malån på s. 40 då det hyser ett mycket rikt fågelliv med många observationer av mer ovanliga fåglar och ambitionen bör vara att området bevaras. Maderna bör inte överflygas på låg höjd eller bebyggas så att störning för fåglarna riskerar uppstå under tiden för rastning och häckning.

Kommentar: Maderna ligger väster om Malå tätort och ingår därmed inte inom avgränsning för denna översiktsplan. Synpunkten föranleder inga ändringar.

4.1.9 Riksintresse Natura 2000

Det bör framgå att områden som har status av Natura 2000 ska skyddas mot yttre påverkan i enlighet med 7 kap. 27–29 §§ miljöbalken. Åtgärder som riskerar att påverka områdets värden kräver ett särskilt Natura 2000-samråd enligt miljöbalkens 7e kapitel, exempelvis etablering av nya diken, påverkan av dagvattenutsläpp eller ändrade förhållanden till befintliga dikningsföretag. Det är viktigt att våtmarkers hydrologi bevaras samt att en vegetationsridå längs dessa bevaras intakt. Vattenverksamheter i tex bäckar kräver anmälan eller eventuellt tillstånd. Dagvatten bör fördröjas och tas om hand.

Kommentar: Skrivelse ses över för att tydligare framföra vad som gäller Natura 2000.

4.1.7 Riksintresse för Totalförsvaret

Det anses mycket positivt att även den civila delen av totalförsvaret lyfts fram. Kapitlet kan med fördel konkretiseras ytterligare i dialog med kommunens räddningstjänst. MSB har tagit fram en vägledning för Totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen. I vägledningen finns bland annat checklistor och förslag på underlag som bör användas i den fortsatta planeringen, t.ex. risk- och sårbarhetsanalys och kommunens handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor. I risk- och sårbarhetsanalysen (som togs fram 2019) identifieras t.ex. samhällsviktig verksamhet som kan användas som underlag för arbete med beredskaps/säkerhetsfrågor i samhällsplaneringen. Exempel på relevanta frågor kan vara eventuella behov av att undvika lokalisering av samhällsviktiga verksamheter nära installationer som innebär ökad risk vid en

allvarlig samhällsstörning, utpekande av reservvattentäkt, tillgång till skyddsrum eller andra frågor kopplat till samhällsviktig infrastruktur. Som det framgår av synpunkterna kopplat till elintensiva verksamheter är bland annat elförsörjningen ett prioriterat område för totalförsvaret, vilket medför att såväl transmissionsnät som region- och lokalnät utgör essentiella delar av totalförsvaret. Närmare information om samhällsviktig verksamhet finns på <https://www.msb.se/samhallsviktigverksamhet>

Sevesoanläggningar/farlig verksamhet

Planen bör redovisa större anläggningar som kan orsaka tekniska olyckor, exempelvis såkallade ”2:4 anläggningar” enligt lag om skydd mot olyckor och seveso anläggningar.

Räddningstjänstperspektivet:

Planen kan med fördel även beskriva hur den planerade markanvändningen inom centralorterna påverkar räddningstjänstens möjligheter till insatser, t.ex. insatstider och tillgänglighet/framkomlighet. En sådan bedömning kan lämpligen ingå som en del av planens MKB.

Kommentar: Planen ses över för att redogöra för räddningstjänstens perspektiv, dock fortfarande på en övergripande nivå. Enligt tillgängligt underlag ligger inga sevesoanläggningar lokaliserade inom Norsjö kommun.

4.4. Miljö hälsa och säkerhet

Det är bra att planens riktlinjer uppmärksammar behovet av utredningar i områden med förutsättningar för erosion ras och skred. Inom kommunen ser SGI att det framförallt kan finnas förutsättningar för skred och erosion längs vattendragen i kommunens östra del, samt ras och slamströmmar i brant terräng och i ravinformationer.

I översiktsplanen står att ”Kartunderlag som redogör för slänter som är erosionskänsliga presenteras i SGI:s kartvisningstjänst”. Detta stämmer men det bör preciseras att kartlagret ”Förutsättningar för erosion” endast har framtaget för Skellefteälven. Det kan således finnas förutsättningar för erosion längs andra vattendrag i kommunen.

Enligt ändringen i PBL 2018 ska planerna även redovisa kommunens syn på risken för skador på den redan *bebyggda miljön* som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade, samt hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Som stöd i detta arbete kan följande planeringsunderlag från karttjänsten

<https://gis.swedgeo.se/rasskrederosion/#> fungera som stöd (se SGU:s yttrande för närmare detaljer):

”Förutsättningar för erosion”

”Översvämning vattendrag och kust” som för Norsjö omfattar Skellefteälven. Karteringen kan laddas ned i sin helhet på MSB:s hemsida

”Områden där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar” kan ge en viss indikation, dock vill Länsstyrelsen understryka att underlaget baserar sig på jordartskartan för Norsjö kommun generellt har en mycket grov skala med en uppläsning på 1:100.000 med undantag för ett mindre område i kommunens nordöstra del, se skiktet med jordartskartans täckningsgrad.

En beskrivning av underlagen finns i rapporten ”Vägledning Kartunderlag om ras, skred och erosion” Med hjälp av kartunderlagen är det möjligt att översiktligt peka ut såväl redan bebyggda som obebyggda områden, för vilka det kan finnas förutsättningar för jordrörelser. I översiktsplanen ska kommunen beskriva hur man har för avsikt att minska riskerna för den befintliga bebyggelsen. Länsstyrelsen har samtidigt förståelse för att omfattningen av en sådan bedömning behöver begränsas till det kunskapsunderlag som kommunen har tillgång till. ”Förutsättningar för skred i finkornig jordart” inte är applicerat på Norsjö kommun. Därför anser vi att samtliga områden med finkorniga jordarter inom kommunen bör hanteras och redovisas som områden med förutsättningar.

Länsstyrelserna Stockholm och Västra Götalands län har tagit fram metodstödet *Klimatrelaterade risker i översiktsplanering – Metodstöd* (2021). Vid eventuella behov av eventuella klimatanpassningsåtgärder bör kommunen överväga möjligheten för att dessa även kan bidra till en bättre boendemiljö i Norsjö kommun. Naturvårdsverket har nyligen tagit fram rapporten *Naturbaserade lösningar – ett verktyg för klimatanpassning och andra samhällsutmaningar* (2021) som ger exempel på hur klimatanpassningsåtgärder kan kopplas samman med andra värden som rekreation, bevarande av grön- och blå strukturer samt miljö kvalitetsmålen

Skyfallskarteringen från 2018 täcker inte vissa av de nya områdena som pekas ut för exploatering inom Norsjö tätort. Kommunen bör därför se över vilka behov det finns av kompletteringar för att minska risker kopplat till nederbörd samt att dimensionering av trummor och VA-nät inte medför problem med förväntade klimatförändringar.

Kommentar: Avsnittet för ”Ras, skred och erosion” kompletteras utifrån synpunkt. Norsjö kommuns syn på risken för skador på den redan bebyggda miljön, utifrån tillgängligt underlag, införs.

4.4.4. Farliga transporter

För att tydliggöra vilka förutsättningar som gäller skulle FÖP-delarna kunna kompletteras med mer exakta skyddsavstånd och vilka hänsyn som gäller inom dessa områden.

Kommentar: Avsnittet i dess nuvarande form hänvisar till riktlinjer framtagna av Länsstyrelsen Västerbotten för bibehållen aktualitet över tid. Synpunkten föranleder ingen ändring.

Förorenade områden

Kapitlet bör kompletteras med riktlinjer för hur dessa områden ska hanteras i den fortsatta planeringen.

Kommentar: Översiktsplanen kompletteras med skrivelse om att innan antagande av detaljplan i detaljplanlagda områden, eller innan bygglov beviljas, i ett utpekat förorenat område ska efterbehandlingsåtgärder vara framtagna. Exempel på sådana åtgärder är markundersökning, analys, riskbedömning och eventuell kostnadsfördelning för sanering.

Hinderytor för flyget

Förutom Skellefteå Flygplats berörs Norsjö kommun även av influensområdet för hinderytor (skyddsområde på 90 km kring flygplats där flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen) för Lyckseles och Arvidsjaurs flygplats.

Av översiktsplanen bör framgå att lokalisering av höga byggnader/föremål inom dessa influensområden ska samrådats med respektive flygplats. Eventuella konsekvenser av hinderbegränsande områden och bullerkurvor ska redovisas i planen i form av restriktioner och/eller rekommendationer.

Även flyghinder för den civila luftfarten bör nämnas för att säkerställa att LFV och Försvarmakten remitteras i dessa ärenden. Här skall alla byggnadsobjekt oavsett typ högre än 20 meter över mark eller vattenytan remitteras till LFV. Befinner sig objektet i en insjö skall även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras.

Kommentar: Avsnittet som yttrandet refererar till är Riksintresse för kommunikation – Lycksele och Arvidsjaurs flygplatser har inte fastställts som riksintressen. Planen ses över för att utveckla skrivelse gällande influensområden och flyghinder.

4.4.6 Miljö kvalitetsnormer för vatten

Texten behöver ses över eftersom arbete med att se över och uppdatera gällande förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer inför nästa sexåriga förvaltningscykel 2021 - 2027 pågår och kommer vara klar innan översiktsplanens antagande. Kommunen bör i sina bedömningar fram tills dess utgå ifrån de senaste bedömningarna som finns tillgängliga under förvaltningscykel 3 i insynslösningen VISS. Övriga synpunkter gällande MKN vatten framgår av kapitlet "Vatten".

Kommentar: Uppdateras när nästa förvaltningscykel tillgängliggörs.

LUFTFARTSVERKET

LFV vill i egenskap av sakägare för CNS-utrustning avge följande yttrande: Norsjö kommun berörs av influensområdet för hinderytor (skyddsområde på 90 km kring flygplats där flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen) för Lyckseles, Skellefteås och Arvidsjaurs flygplats. Av dessa är Skellefteås flygplats riksintresse vilket bör redovisas under Riksintressen i planen. Flygtrafiken rör sig med fastställda marginaler över den MSA-påverkande ytan, vars höjd är samma som högsta hinder inom ytan. Nya hinder kan ha en negativ inverkan på flygtrafiken. Av översiktsplanen bör framgå att lokalisering av höga byggnader/föremål (exempelvis vindkraft) inom influensområdet ska samrådats med respektive flygplats. Konsekvenser av hinderbegränsande områden och bullerkurvor ska redovisas i planen i form av restriktioner och/eller rekommendationer.

I översiktsplanen nämns ingenting om flyghinder för den civila luftfarten, endast Försvarmaktens regler nämns. LFV vill påminna Norsjö kommun om att följande gäller Vad som gäller avseende civil luftfart bör nämnas i alla översiktsplaner för att säkerställa att LFV och Försvarmakten remitteras i dessa ärenden. för civil luftfart:

Alla byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader etc. som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan skall remitteras till LFV. Detta gäller oavsett position på svenskt territorium. Befinner sig objektet till havs eller i insjö skall även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras.

LFV vill att vår elektroniska blankett används i dessa ärenden Blanketten finns att ladda ner på: <https://www.lfv.se/tjanster/lufttrumstjanster/cns-analys> under länken märkt "LFVs blankett för CNS-analys". Vi behöver endast en korrekt ifyllt blankett i dessa ärenden, ej en massa

underlag från mastuppsättare, vindkraftsuppsättare etc. Sådant underlag är inte relevant för oss och tar bara tid och resurser att registrera. LFBs remisstjänst i dessa ärenden benämns CNS-analys. Observera att som en konsekvens av ovanstående skall även alla vindkraftverk som är högre än 20 meter över mark eller vattenyta, oberoende av position, remitteras till LFB. Detta gäller överallt, även inom områden speciellt utpekade för vindkraft.

Detta yttrande gäller på utfärdandedatum. LFB förbehåller sig rätten att revidera yttrandet vid ny prövning om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i hindrets närhet.

Med CNS-utrustning menas utrustning för kommunikation, navigation och övervakning (Communication, Navigation, Surveillance). Analysen grundar sig på Svensk Standard 447 10 12 utgåva 1:1991 ”Skyddsavstånd för luftfartsradiosystem mot aktiva och passiva störningar för elektrisk kraftöverföring och tågdrift”, Standardiseringskommissionen i Sverige, samt på ICAO DOC 015.

VIKTIGT: I vårt remissvar har LFB inte analyserat konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering. På grund av nytillkomna satellitbaserade inflygningsprocedurer på Sveriges flygplatser har LFB utökat influensområdet för hinderytor till 90 km från flygplats för att även täcka in de hinderytor som är förknippade med dessa procedurer.

LFB erbjuder produkten Flyghinderanalys, där vi utför kontroll av flygvägar, luftrum och all tänkbar radioutrustning för luftfarten. För mer information, se www.lfb.se/flyghinderanalys.

Kommentar: Vi ser över och kompletterar utifrån synpunkt.

PTS

PTS har av Länsstyrelsen Västerbotten ombetts att inkomma med synpunkter på översiktsplan för Malå kommun. PTS är central förvaltningsmyndighet med ett samlat ansvar – sektorsansvar – inom områdena post och elektronisk kommunikation. Inom ramen för detta arbete skall PTS bland annat:

- Främja tillgången till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer enligt de mål som anges i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation
- Verka för robusta elektroniska kommunikationer och minska risken för störningar, inbegripet att upphandla förstärkningsåtgärder, samt verka för ökad krishanteringsförmåga
- Verka för att tillgodose totalförsvarets behov av post- och elektronisk kommunikation under höjd beredskap, och stärka samhällets beredskap mot allvarliga störningar i näten för elektronisk kommunikation i fred

Regeringen presenterade i oktober 2011 sin digitala agenda för Sverige. Det övergripande målet i agendan är att Sverige ska vara bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter. År 2016 presenterade regeringen en ny bredbandsstrategi ”Sverige helt uppkopplat 2025” där det kortsiktiga målet är att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till minst 100 Mbit/s år 2020. På längre sikt är målen att 98 procent av alla hushåll

och företag i hela Sverige bör ha tillgång till minst 1 Gbit/s senast år 2025 samt att det bör finnas tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där människor normalt befinner sig senast år 2023.

En robust och välutbyggd it-infrastruktur är viktig för att trygga välfärden. It är en central infrastruktur som ligger till grund för många andra områden. En välfungerande och utbyggd it-infrastruktur ger goda förutsättningar för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Av denna anledning anser vi även att it-infrastrukturen måste in i samhällsplaneringsprocessen på regionnivå samt i alla kommuner. Om inte it-infrastruktur beaktas i samhällsplaneringen finns risken att de tjänster som är beroende av infrastrukturen inte når ut till användarna. Lagändringen i Plan och bygglagen (PBL) från maj 2011, stärker även detta.

PTS har inte tillgång till detaljinformation om hur operatörer och andra ledningsägare utformar sina nät utan hänvisar till de operatörer och ledningsägare som blir berörda inom aktuellt område för ytterligare information.

I detta fall kan det vara lämpligt att kontakta nationella bredbandsaktörer samt aktuella regionala och lokala bredbandsaktörer. Kommunen bör ha en förteckning över vilka befintliga ledningsägare som blir berörda eller liknande funktion. Exempelvis bredbandskoordinatorer bör ha information om potentiella ledningsägare gällande elektroniska kommunikationer.

Sedan december 2010 finns ett system för begäran om ledningsanvisning, ”ledningskollen.se”. För att identifiera vilka som är berörda ledningsägare kan en förfrågan skickas via <https://www.ledningskollen.se/>

PTS har i tidigare skrivelse (med hemlig bilaga 2012-01-23 dnr: 03-16005) till respektive länsstyrelse lämnat uppgifter om teleanläggningar som är att anse som riksintressen i enlighet 3 kap 8 § miljöbalken och 2 § p. 9 förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m.

Om planen innebär uppförande av vindkraftverk, kan dessa i vissa fall påverka mottagningen av radiosignaler på ett negativt sätt, speciellt gäller detta för radiolänkförbindelser. PTS rekommenderar därför att ett samrådsförfarande genomförs mellan vindkraftsbolag och de radiolänkoperatörer som blir berörda av vindkrafts-etableringen för respektive område för att minimera störningsriskerna. Inför ett sådant samråd kan PTS bidra med information om vilka de berörda radiolänkoperatörerna är.

PTS har inga ytterligare synpunkter.

Kommentar: Norsjö instämmer om IT-infrastrukturens viktiga roll för en god service till kommuninvånarna. Planen lyfter digitaliseringen som en del i kommunens utvecklingsinriktning (kap. 2). I tillägg till översiktsplan för Malå och Norsjö kommuner (2015) uppmärksammas den potentiellt negativa inverkan på mottagning som uppförande av vindkraftsverk kan åsamka, samt möjlighet att samråda med PTS. Yttrandet föranleder inga ytterligare justeringar.

SAMETINGET

Sametinget i Sverige är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament med syfte att förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk att bevara och utveckla

sin kultur. Sametingets uppgift är att medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas – däribland renskötselns intressen – vid utnyttjandet av mark och vatten. Sametinget har fått möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende och lämnar följande synpunkter.

Rennäring och riksintresse för rennäringen i översiktsplanen

Norsjö kommun har beslutat att bjuda in till samråd angående ny översiktsplan. Det framgår att hänsyn ska tas till rennäringens intressen utifrån obligatoriska samråd med berörd sameby samt utifrån angivna riktlinjer under avsnittet för rennäring. Det framgår också att inom kommunen finns samebyarna Malå, Maskare, Mausjaure och Gran. Konsekvenserna och miljöbedömningen beskriver inte hur rennäringen kan komma att påverkas av den nya översiktsplanen.

Den fysiska planeringen får inte hindra eller försvåra för renskötseln i sitt arbete med klimatanpassning. Forskningen lyfter fram att konkurrerande markanvändning är en av de faktorer som har störst betydelse för renskötseln och att det även kommer att ha stor betydelse för effekterna av ett förändrat klimat. Vilket innebär att tillgången till olika betesmarker och flexibilitet att nyttja dem vid olika årstider och väderförhållanden är mycket viktigt för renskötselns klimatanpassningsmöjligheter.

Storslagen fjällmiljö

Kommunen anser att eftersom det inte är fjäll inom kommunen är miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö inte relevant. Den samiska traditionella kunskapen och renskötseln är dock avgörande för att nå Storslagen fjällmiljö. Renen levererar ekosystemtjänster genom att de betar och underhåller växtlighet, alltifrån örter och gräs till lavar. Renen är det viktigaste betesdjuret i fjällen. Sametinget ser att om samerna ska kunna upprätthålla renbetet i fjällen krävs livskraftiga renhjordar. För att kunna bevara fjällområdets värden för renskötseln och bibehålla områdets karaktär av betespräglad, storslaget landskap med vidsträckt sammanhängande områden behöver renen kunna följa sin årscykel och vandra mellan betesmarkerna från fjäll till kust. En exploatering vid kusten eller i skogslandet kan på så vis påverka miljömålet Storslagen fjällmiljö och ska därför beskrivas i översiktsplanen.

Sametingets synpunkter och rekommendationer

Sametinget anser att följande behöver förtydligas i översiktsplanen:

- Karta som visar samebyarnas områden.
- Vilket inflytande berörda samebyar haft vid framtagandet.
- Beskriva konsekvenser för renskötseln och dess möjligheter att fortsatt nyttja markerna. Redovisning över hur en eventuell nybyggnad eller utbyggnad av redan befintlig bebyggelse eller andra etableringar skulle komma att påverka renskötseln.
- Beskriva att kumulativa effekter för en hel sameby ska belysas vid etablering av nya verksamheter.
- Hur renskötseln bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen, särskilt *Storslagen fjällmiljö, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv och Myllrande våtmarker*.

Kommentar: Planen hänvisar till samebyarnas renbruksplaner då detta säkerställer att ett aktuellt underlag används i efterföljande handläggning. Planens formuleringar kring påverkan på miljömålen ses över. Översiktsplanen kompletteras med skrivelse om hur dialog förts med berörda samebyar vid framtagande av planförslaget. Under framtagandet

av planen har dialog förts med Malå, Mausjaur och Maskau samebyar. Inbjudan skickades även till Grans sameby men de har inte deltagit. Viktigt att poängtera i sammanhanget är att översiktsplanen formulerar kommunens riktlinjer, mål och ambitioner. Detta är inte konkreta exploateringsförslag eller förändringar utan dessa kommer prövas vidare i efterföljande processer i en än mer konkretiserad form. Detta innebär att inför fysiska åtaganden kommer samebyarna får möjlighet till ytterligare samråd. Formuleringar kring renskötselns bidrag till miljö kvalitetsmålen ses över. Att ingående beskriva konsekvenser i ett så här pass tidigt skede anses inte ändamålsenligt, då det kan ge intrycket av att kommunen tagit ställning till en faktisk fysisk åtgärd när en slutgiltig bedömning ännu ej gjorts. Planen ger uttryck för att det vid exploatering eller åtgärder som riskerar att påverka rennärningen i tidiga skeden ska samrådas med berörda samebyar och kumulativa effekter för berörd sameby belysas. En sådan beskrivning av kumulativa effekter är mer lämplig i vid framtagande av en fördjupad översiktsplan eller en detaljplan för att ställningstaganden ska göras på ett tillräckligt underlag.

SGI

Statens geotekniska institut (SGI) har från Länsstyrelsen i Västerbottens län erhållit rubricerad översiktsplan med önskemål om yttrande. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom sättningar och hantering av radon, ingår således inte.

Syftet med översiktsplanen är att peka ut riktningen för hur Norsjö kommun samt tätorterna ska utvecklas i framtiden.

Underlag:

1 Översiktsplan för Norsjö kommun. Samrådshandling. Daterad 2021.

SGI:s synpunkter

Enligt SGU:s jordartskarta dominerar morän och torv inom Norsjö kommun. Största delen av kommunen ligger ovanför högsta kustlinjen men dalgångarna i kommunens östra del, kring Skellefteälven, Malån och Karsbäcken, ligger under högsta kustlinjen. I dessa områden förekommer därför även silt och lera. Utbredningen av isälvs material är också betydande inom dessa områden. Inom Norsjö samhälle utgörs jordlagren huvudsakligen av morän och torv och marklutningarna är små. Inom Bastuträsk samhälle finns förutom morän och torv även en del lera. Dock är marklutningarna även där små. I översiktsplanen står att ” Vid exploatering i områden med förutsättningar för erosion, ras och skred ska geoteknisk undersökning genomföras innan exploatering tillåts. Erosionskänsliga områden ska inte rensas från naturlig vegetation om inte andra tekniska åtgärder genomförs som kan motverka erosion, ras och skred. I de områden där risk för ras och skred finns och exploatering redan skett ska skyddsåtgärder (exempel på åtgärder fås via Boverket) vidtas om kompletteringar i bebyggelsen görs”. SGI anser att det är bra att behovet av utredningar avseende jordrörelser lyfts i översiktsplanen. Enligt PBL ska kommunen i en översiktsplan redovisa kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. Vi saknar en sådan redogörelse och vill upplysa att hjälp med detta arbete kan fås via de kartunderlag som beskrivs nedan.

Vi anser även att kommunen redan vid framtagningen av översiktsplanen översiktligt bör beskriva inom vilka geografiska områden som förutsättningar för jordrörelser, inklusive översvämningar kan finnas och hur de påverkas av pågående klimatförändringar. För områden som kräver åtgärder för att skydda mot översvämning (exempelvis inom LIS-områden), måste möjligheten för uppförande av sådana med hänsyn till jordrörelser beaktas. Inom kommunen ser SGI att det framförallt kan finnas förutsättningar för skred och erosion längs vattendragen i kommunens östra del, samt ras och slamströmmar i brant terräng och i ravinformationer. I översiktsplanen står att ”Kartunderlag som redogör för slänter som är erosionskänsliga presenteras i SGI:s kartvisningstjänst”. Detta stämmer men SGI vill passa på att upplysa att inom Norsjö kommun är kartlagret ”Förutsättningar för erosion” endast framtaget för Skellefteälven. Det kan således finnas förutsättningar för erosion längs andra vattendrag i kommunen.

Vi vill också informera om att det i Kartvisningstjänsten finns ytterligare material som kan utgöra underlag i den fysiska planeringen avseende förutsättningar för jordrörelser. Kartunderlaget kan hittas på (<https://gis.swedgeo.se/rasskrederosion/#>). Av dessa vill vi särskilt för Norsjö kommun lyfta följande:

- ”Områden där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar”. Kartunderlaget visar branta slänter och ravinområden känsliga för förändringar av vegetationstäckning liksom förändringar av vattenmängder, vattnets flödesvägar och rinnhastigheter, det vill säga påverkan som ofta uppstår vid skogsbruk och exploatering (kräver att kartan zoomas till skala 1:50 000).
- ”Översvämning vattendrag och kust” som för Norsjö omfattar Skellefteälven.

Karteringen kan laddas ned i sin helhet på MSB:s hemsida:

<https://www.msb.se/siteassets/dokument/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-ochfarliga-amnen/naturolyckor-och-klimat/oversvamning/oversvamningskarteringvattendrag---framstallda-fore-2013/umealven-1999.pdf>

En beskrivning av underlagen finns i rapporten ”Vägledning Kartunderlag om ras, skred och erosion” (<https://www.sgi.se/globalassets/publikationer/sgi-vagledning/sgi-v1.pdf>). Med hjälp av kartunderlagen är det möjligt att översiktligt peka ut såväl redan bebyggda som obebyggda områden, för vilka det kan finnas förutsättningar för jordrörelser. I en översiktsplan ska kommunen beskriva hur man har för avsikt att minska riskerna för den befintliga bebyggelsen. Vi vill även passa på att upplysa om att Kartvisningstjänstens kartlager ”Förutsättningar för skred i finkornig jordart” inte är applicerat på Norsjö kommun. Därför anser vi att samtliga områden med finkorniga jordarter inom kommunen bör hanteras och redovisas som områden med förutsättningar.

Kommentar: Norsjö kommuns syn på risken för skador på den redan bebyggda miljön, utifrån tillgängligt underlag, införs.

TRAFIKVERKET

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen i den fysiska planeringen tänker ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Där ingår de transport- och miljöpolitiska målen.

Trafikverket saknar de transportpolitiska målen i översiktsplanen och efterfrågar hur kommunens fysiska planering avser ta hänsyn till och samordna dem i översiktsplanen.

S22- I riktlinjer för transportinfrastruktur anges att Norsjö kommun ska ta upp en trafikplan med prioritering av gång- cykel och kollektivtrafik vilket Trafikverket ser som positivt. Trafikverket vill därför uppmuntra Norsjö kommun till att ta fram en trafikstrategi, antingen som ett separat styrdokument eller som en del av exempelvis översiktsplanen. Oavsett utformning finns det vissa områden som bör tas upp för att strategin ska klassas som trafikstrategi:

- Det geografiska områdets karaktär samt planer för framtida utveckling
- Resor och transporter (fördelning mellan transportslag och ambition om hur man vill styra trafiken)
- Tillgänglighet (avstånd och restid)
- Trygghet (framför allt på lokal nivå)
- Trafiksäkerhet
- Miljö- och hälsopåverkan

Ett samarbete mellan Trafikverket och kommunen för att ta fram en trafikstrategi skulle ge mer kostnadseffektiva åtgärder samt lägga en stabil grund för ökad målstyrning (exempelvis mot ökat bostadsbyggande). TRAST (Trafik för en attraktiv stad) är ett dokument från 2015 som beskriver hur kommuner på ett effektivt och framgångsrikt sätt kan arbeta med trafikstrategier och angränsande frågor.

Trafikverket vill med anledning av detta också informera om TRANA-nätverket (Trafikstrategier i Norra Sverige) vars syfte är att stötta framtagandet av kommunala trafikstrategier. I dagsläget deltar 14 kommuner från Norrbotten och Västerbotten i nätverket och stor vikt läggs på erfarenhetsutbyte kring svårigheter och problem.

I samma avsnitt på sidan 22 står det också att kommunen ska verka för att utöka gång- och cykelinfrastrukturen längs statliga vägar inom kommunen. Enligt Trafikverkets beslutade planprocess ska brister i transportsystemet utredas enligt fyrstegsprincipen innan åtgärd kan finansieras med statliga medel. Kommunen ska fokusera på att tydligt beskriva en brist och lämna till Trafikverket som sedan har till uppgift att utreda vilken åtgärd som bäst löser problemet. Det är sedan Region Västerbotten som prioriterar utredda åtgärder för investering på det regionala vägnätet genom Länstransportplanen.

Kommentar: I avsnitt 3.1.5 "Transportinfrastruktur" pekas viktiga vägar i Norsjö kommun ut. Norsjö kommun tydliggör inför granskning att de utpekade vägarna är särskilt viktiga för effektiva kommunikationer och för ett väl fungerande regionalt samspel som kan bidra till en hållbar transportförsörjning i linje med de transport- och miljöpolitiska målen. Norsjö kommun noterar förslag kring trafikstrategi och tar med sig det inför det efterföljande arbetet med en trafikplan.